

HEYDƏR ƏLİYEVİN YARATDIĞI YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASI MÜSTƏQİL AZƏRBAYCANIN DÜNƏNİ, BU GÜNÜ VƏ GƏLƏCƏYİDİR

GÜNAY ŞÜKUROVA

Sumqayıt Dövlət Universiteti, doktorant

E-mail: sukurovag@list.ru

Yeni Azərbaycan Partiyası siyasi səhnəyə XX əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində ölkədə yaranmış mürəkkəb ictimai-siyasi şəraitdə qədəm qoymuşdur. Bu illər ərzində tez-tez baş verən hakimiyyət dəyişiklikləri və daxili siyasi qarşıdurmanın dərinləşməsi sayəsində ölkədə böhranlı vəziyyət qorxulu həddə çatmış, dövlətçiliyin itirilməsi təhlükəsi yaranmışdı. AXC-Müsavat hakimiyyəti özünün səriştəsizliyi ucbatından yaratdığı sosial-iqtisadi, siyasi və mənəvi-psixoloji böhranın aradan qaldırılması yollarını axtarıb tapmaq əvəzinə sağlam təfəkkürə sığmayan əməllərə rəvac verməyə başladı. Cəbhə hakimiyyəti Azərbaycanda özünün zəngin dövlətçilik təcrübəsinə görə böyük nüfuzu olan Heydər Əliyevə qarşı siyasi repressiya yolunu tutdu.

Heydər Əliyev o dövrü belə xatırlayırdı: “Hakimiyyəti ələ keçirmək istəyən Xalq Cəbhəsi və Müsavat –onlar çox qorxu altında idilər ki, Heydər Əliyev birdən Bakıda zühur edə bilər... Pənah Hüseynov deyirdi ki, ...çox narahat idik..., çox diqqətlə nəzarət edirdik ki, əgər Heydər Əliyev təyyarədə olsaydı, biz o təyyarənin Bakıya enməsinə icazə verməyəcəydik. Həmin təyyarə ya Naxçıvana qayıtmalı, ya Gəncəyə enməli idi [2, səh 9].

Cəmiyyət ümumxalq inamına malik olan və ilk növbədə milli birliyə, vətəndaş həmrəyliyinə əsaslanaraq ölkəni böhrandan xilas etməyə qadir olan yeni siyasi qüvvəyə ehtiyac duyurdu. Bu səbəbdən də Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında yeni siyasi partiya yaratmaq istəyi ilə 1992-ci ilin oktyabrında ziyalılar mətbuatda ona müraciət ünvanladılar.

Sonralar Heydər Əliyev özü bu barədə belə deyirdi: “Bax, bu səpgidə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması məsələsi qaldırıldı. Bu barədə çoxları gəlib mənə müraciət edirdi, günlərlə Naxçıvanda vaxt keçirirdilər, mənəmlə danışıqlar aparırdılar, belə bir partiyanın yaradılması üçün təkliflər verirdilər.

... Bu təklifi qəbul etmək üçün o vaxtlar imkan və şərait yox idi.

... Lakin bu proseslər, eləcə də tək Bakıdan deyil, Azərbaycanın bir çox şəhərlərindən, rayonlarından

mənə, Naxçıvana ardı-arası kəsilmədən gələn məktublar elə bir şəraitə gətirib çıxardı ki, mən Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasına razılıq verdim.

...Xatirinizdədir, mənəmlə uzun müddət danışıqlar aparandan sonra Sirius Təbrizli böyük bir müraciət hazırladı və 91 nəfər Azərbaycan ziyalısı imzaladı” [6].

Partiyanın təsis konfransı 21 noyabr 1992-ci ildə Naxçıvanda keçirildi və Heydər Əliyev YAP-ın sədri seçildi. Konfransda Azərbaycanın əksər rayonlarından cəmiyyətin bütün təbəqələrini təmsil edən 550 nümayəndə iştirak edirdi. Beləliklə, Azərbaycanın ictimai-siyasi səhnəsinə cəmiyyətdəki qüvvələr nisbətini və bundan sonra ölkədə baş verəcək hadisələrin axarını köklü və konstruktiv surətdə dəyişən partiya meydana çıxdı. Yeni Azərbaycan Partiyası qısa bir müddətə geniş şöhrət qazanaraq cəmiyyətin bütün təbəqə və kateqoriyalarından olan sağlam qüvvələri öz ətrafında birləşdirə bilmiş, ümumxalq partiyası olmaq istiqamətində uğurlu addımlar atmışdı.

YAP-ın təsis konfransında qəbul etdiyi Proqramda Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini əldə etməsinə və bu hadisədən sonra ölkədə gedən proseslərə dəqiq və prinsipial qiymət verilməmişdir. YAP özünün siyasi strategiyasının əsas istiqamətləri kimi “dövlət müstəqilliyinin” möhkəmləndirilməsi, respublikanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi, Qarabağ probleminin həlli, öz vətəndaşlarına firavan həyat şəraiti yaratmaq” kimi çox məsul və mürəkkəb vəzifələri elan etmişdir.

Heydər Əliyev partiyanın Proqram və Nizamnaməsinin işlənilib hazırlanmasına çox ciddi əhəmiyyət verirdi: “Naxçıvana ardı-arası kəsilmədən gələn məktublar elə bir şəraitə gətirib çıxardı ki, mən Yeni Azərbaycan Partiyasının rəhbər orqanlarının indi burada olan üzvlərindən, bizim həmfikirlerimiz və dostlarımızdan xahiş etdim ki, proqram, nizamnamə hazırlayıb gətirsinlər. Bir neçə layihə hazırlandı, onları gətirdilər.

Lakin indi mən deməliyəm ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının Proqramının da, Nizamnaməsinin də yazılması və hazırlanması işləri ilə şəxsən mən özüm bilavasitə məşğul oldum. Mən o vaxta qədər

də belə bir partiyanın yaranmasının zəruriliyini qəbul edirdim. Amma özümün bu partiyada iştirakıma razı olduğum halda mən onun hansı əsaslarla yaradılması üçün lazım bildiyim fikirlərimi söylədim. Ona görə də partiyanın həm proqramının, həm də nizamnaməsinin yazılması ilə özüm məşğul oldum. Siz Proqram və Nizamnamə ilə də yaxşı tanışsınız, bilirsiniz ki, o Proqram və Nizamnamə bir dövlət yaradılması barədə sənədlərdir” [6].

Bütün siyasi partiyalar kimi Yeni Azərbaycan Partiyası da özünün Proqram və Nizamnaməsinə uyğun olaraq siyasi-ideoloji və təşkilati fəaliyyət istiqamətlərini müəyyənləşdirdi. YAP yaranarkən onun ölkənin siyasi sistemində aparıcı bir təşkilata çevriləcəyi, ətrafında toplaşmış intellektual potensialın xalqımızın ümummilli məsələlərinin həllində mühüm faktorlardan biri olacağı təkzibolunmaz həqiqət idi. Məhz bu qənaətə gəlmək bir çox səbəblərlə bağlı idi. Birinci, YAP-a Heydər Əliyevin rəhbərlik etməsi artıq partiyanın cəmiyyətdə siyasi nüfuzunu müəyyənləşdirirdi. İkinci, ölkəmizin böyük nüfuz və hörmətə malik olan yüksək intellekt sahibləri YAP-da toplaşmışdı. Üçüncü, partiya Azərbaycanın bütün regionlarını təmsil edən sosial bazaya əsaslanırdı.

1993-cü ildə YAP-ın sədri Heydər Əliyevin prezident seçilməsi ilə partiyanın həyatında yeni dövrün əsası qoyulmuşdur. Partiyanın statusu yeni şəraitə uyğun olaraq dəyişmiş, iqtidar partiyasına çevrilərək ölkənin siyasi həyatında tutduğu mövqeyini möhkəmləndirmiş, kütləvi siyasi qüvvəyə çevrilərək ictimai həyatın bütün sahələrində tərəqqiyə nail olmaq məqsədilə yüksək fəallıq nümayiş etdirmişdir. Heydər Əliyev bu barədə deyirdi: “Bakıya gələndən sonra Ali Sovetin sədri, sonra prezident seçildim. Bu vaxt ayrı-ayrı partiyalarda bəzən elə fikir yarandı ki, bir dövlət başçısı kimi Heydər Əliyev yalnız Yeni Azərbaycan Partiyasını dəstəkləyəcəkdir, bu partiya yol açacaqdır və Yeni Azərbaycan Partiyası hakim partiya olacaqdır. Belə fikirlər Yeni Azərbaycan Partiyasının daxilində də çox olub. Ancaq siz bilirsiniz ki, mən bir-iki dəfə mətbuat konfranslarında bəyanat verdim ki, mən Azərbaycanın dövlət başçılığına Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyətinin nəticəsində yox, bütün Azərbaycan xalqının iradəsi ilə gəlmişəm” [6].

Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qayıtması ilə YAP-ın inkişafının II mərhələsi başlayır. Həmin dövrdə YAP-ın qarşısında bir tərəfdən, müstəqil dövlət quruculuğu proseslərində yaxından iştirak

etmək, digər tərəfdən iqtidar partiyası kimi cəmiyyətin siyasi sistemində özünün aparıcı mövqeyini qoruyub saxlamaq vəzifəsi dayanırdı.

YAP I qurultayında hesabat məruzəsində bu barədə deyilirdi: “Partiya dərhal səfərbər oldu və öz sədri ilə birlikdə Azərbaycanın xilasını, onun dövlətçiliyinin qorunması və taleyüklü məsələlərin həlli sahəsində həyata keçirilən işlərə qoşuldu. Bu mərhələ həm müstəqil Azərbaycan dövlətinin, həm də Yeni Azərbaycan Partiyasının tarixində əbədi həkk olunmuş cahanşümül, taleyüklü məsələlərin həlli, dövlətçiliyinin qurtuluşu, xalqımızın tərəqqisinin başlanğıcı kimi yadda qalmışdır” [8].

1995-ci ilin sonlarında Yeni Azərbaycan Partiyasının artıq güclü siyasi təşkilat kimi formalaşması, parlament seçkilərində səsərin əksər çoxluğunu qazanması və ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında iqtidar partiyası kimi aparıcı yer tutması əsl reallıq idi. Heydər Əliyevin siyasi baxışlarından və siyasi fəlsəfəsindən səmərəli şəkildə bəhrələnməsi partiyanın böyük qələbələr qazanmasını şərtləndirirdi.

1995-ci ildən YAP-ın I qurultayına qədərki dövr partiyanın inkişafının III mərhələsini təşkil edir. Həmin mərhələ də özünün xüsusi cəhətləri ilə seçilir. Burada YAP-ın qarşısında iqtidar partiyası kimi siyasi, iqtisadi, sosial və mədəni sahələrin inkişafı üzrə elan etdiyi prinsiplərin əsaslı şəkildə həyata keçirilməsini təmin etmək vəzifəsi dayanırdı. Azərbaycanda demokratik prinsiplərin möhkəmləndiyi, ölkəmizin dünya birliyinə sürətli inteqrasiyasının mövcud olduğu, azad iqtisadi münasibətlərin formalaşdığı bu dövr partiyanın həyatında da mühüm rol oynamışdır.

Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayı 1999-cu il 20-21 dekabr tarixlərində Bakı şəhərində keçirilmişdir. Heydər Əliyev Yeni Azərbaycan Partiyasının 1995-1999-cu illərdəki fəaliyyətini yüksək qiymətləndirmişdir. O, partiyanın ildönümünə həsr edilmiş tədbirlərdə və YAP-ın I qurultayına hazırlıq üzrə Təşkilat Komitəsinin 1999-cu ilin sentyabr ayındakı iclasında çıxışı zamanı partiyanın fəaliyyətini yüksək qiymətləndirmiş, eyni zamanda bu sahədə mövcud olan çatışmazlıqları göstərərək, onun gələcək fəaliyyət istiqamətləri barəsində dəyərli tövsiyələr vermişdir. Bu qiymətləndirmə və tövsiyələr partiya işinin canlanması istiqamətində böyük stimül olmuşdur.

Heydər Əliyev Yeni Azərbaycan Partiyasının I qurultayında partiyanın yaradılmasının tarixi əhəmiyyət

tini yüksək qiymətləndirərək demişdir: “Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanın həyatında ən güclü, ən böyük intellektual səviyyəyə malik, ən böyük hörmətə malik olan siyasi partiyadır. Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanın bu gününün partiyasıdır, Azərbaycanın sabahının partiyasıdır, XXI əsrin partiyasıdır, üçüncü minilliyin partiyasıdır. Yeni Azərbaycan Partiyası qurultayının bu qədər məzmunlu, mənalı, mütəşəkkil və nikbin əhval-ruhiyyədə keçməsi partiyanın cəmiyyətimizdə hörmətini daha da yüksəklərə qaldırır və qaldıracaqdır, Yeni Azərbaycan Partiyasının ətrafında Azərbaycanın daha da çox vətəndaşları toplaşacaqdır” [1, səh 65-66].

Heydər Əliyevin xalqımızın taleyüklü məsələləri barəsində partiya qurultayındakı nitqi əslində ölkəmizdə fəaliyyət göstərən bütün ictimai-siyasi qüvvələr üçün dəyərli, proqram xarakterli çıxışdır. Onun çıxışından aydın olur ki, ümummilli strateji məsələlər ayrı-ayrılıqda həll edilmir və onlar bir-biri ilə sıx bağlıdır.

Azərbaycan dövlətinin taleyüklü məsələləri daim Heydər Əliyevin diqqət mərkəzində olmuş və istənilən tarixi şəraitdə bu görkəmli dövlət xadimi ümummilli problemlərə özünün prinsipial münasibətini bildirmişdir. 1999-cu ildə Azərbaycanın 91 nəfər tanınmış ziyalısının müraciətinə cavabında ölkəmizin bütün problemlərinə toxunulmuş və onların həlli yolları göstərilmişdir. Heydər Əliyev həmin müraciətdə Azərbaycanın müharibə vəziyyətindən çıxması və Dağlıq Qarabağ probleminin tezliklə həll olunması, Azərbaycanın müstəqil dövlətçiliyinin möhkəmlənməsi, respublikamızın parçalanmasına yönəldilmiş meyllərin qarşısının alınması məsələlərini ön plana çəkmişdir [4].

YAP-ın I qurultayının tarixi əhəmiyyətini artıran mühüm amillərdən biri də siyasi varisliyin təmin olunması istiqamətində atılan addım oldu. Cənab İlham Əliyevin partiya sədrinin müavini postuna gətirilməsi haqqında qərar bu prosesə yeni ruh və müasirlik gətirdi. I qurultaydan sonra ölkədə yeni bir mərhələ başladı və cəmi bir il sonra-2000-ci ilin noyabr ayının 12-də keçirilən parlament seçkilərində cənab İlham Əliyevlə YAP-ın bəzi üzvləri parlamentdəki yerlərin çoxunu əldə etdilər. Bu isə I qurultayın qərarlarının praqmatik siyasi düşüncənin nəticəsi olduğunu söyləməyə əsas verdi. Cənab İlham Əliyevin sonradan partiya sədrinin birinci müavini seçilməsi ilk qurultayın qəbul etdiyi qərarların uğurlu nəticəsinin bariz göstəricisi idi.

Yeni Azərbaycan Partiyasının 2001-ci il noyabr ayının 21-də keçirilən II qurultayı da partiyanın tarixində ən əlamətdar hadisələrdən biri kimi xatırlanır. Həmin qurultayda partiyanın Sədri, ümumilli liderimiz Heydər Əliyev görülən işlərə yekun vura-raq deyirdi: “Biz bu gün qürur hissi ilə deyə bilərik ki, Azərbaycanda yeni bir sistem yaranıb. Dünya standartlarına yaxınlaşan, dünya standartlarına çatmağa çalışan hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət yaranıb. Onu yaradan Azərbaycanın iqtidarındır, onun prezidentidir, Yeni Azərbaycan Partiyasıdır”. Qurultayda YAP-ın nizamnaməsində müəyyən dəyişikliklərin edilməsi qərara alınmışdır. Qurultay öz qətnaməsində yeni, müstəqil Azərbaycan uğrunda ideyasının faktiki olaraq gerçəkləşdiyini və müstəqilliyinin əbədiyyətini, dönməzliyini, sarsılmazlığını təmin etmişdir. Yeni Azərbaycan Partiyası qurultaydan sonrakı dövr üçün irəli sürdüyü yeni strategiya ilə xalqın firavan həyatı və sosial rifahı ideyası uğrunda mübarizə aparmışdır. Qurultayda həmçinin, yeni dövr üçün partiyanın qarşısında duran başlıca vəzifələr müəyyən edilmişdir. Ulu öndərimizin həyata keçirdiyi islahatlara dəstək vermək, bu siyasətdə fəal iştirak etmək hər bir partiya üzvünün qarşısında başlıca vəzifələrdən biri kimi müəyyənləşdirilmişdir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri Heydər Əliyevin müstəqilliyin möhkəmləndirilməsi yolunda apardığı uğurlu siyasətin əsas istiqamətlərindən biri də dövlətin milli təhlükəsizliyinin və ərazi bütövlüyünün təmin olunması sahəsində kompleks tədbirlərin görülməsidir. Əslində, ölkənin hərbi qüvvələrinin yaradılması dövlətçiliyin əsas atributu və qarantı hesab olunsada, təəssüf ki, SSRİ dağıldıqdan sonra Azərbaycanda hakimiyyəti ələ keçirməyə müvəffəq olmuş qüvvələrin səbatsız siyasəti nəticəsində bu ərazilər Azərbaycanın dövlətçiliyi üçün qarantı deyil, təhlükəyə çevrilmişdi. Ordu quruculuğunda və ölkənin milli təhlükəsizlik sisteminin formalaşdırılmasında yol verilən ciddi səhvlər son nəticədə ölkədə qanunsuz hərbi birləşmələrin təşkilində vətəndaş müharibəsinin subyektlərinin meydana çıxmasına səbəb olmuşdu. Ordunun siyasiləşməsi, dövlətçilik prinsiplərinə əsasən deyil, şəxsi siyasi maraqlara nəzərən formalaşdırılması sonda Azərbaycanın müstəqilliyi üçün ciddi təhlükə yaratmışdı. Yalnız Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldikdən sonra bu tendensiyaya qarşı ciddi mübarizə apardı və son nəticədə dövlətin milli təhlükəsizliyinin və

ərəzi bütövlüyünün təminatçısı funksiyasını yerinə yetirən sabit, güclü silahlı qüvvələrin yaradılmasına nail oldu [5, səh.272].

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərqərar olması, geniş və çoxşaxəli islahatların həyata keçirilməsi, Ümumilli Lider Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi siyasi xəttin ardıcıl olaraq davam etdirilməsi yolunda YAP-ın özünəməxsus yeri və rolu vardır. Yarandığı vaxtdan YAP dövlətçilik mövqeyində dayanmış və bu gün partiyanın Sədri, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında bu istiqamətdə fəaliyyətini qətiyyətlə davam etdirir. Partiyanın keçdiyi tarixi yoldan danışarkən YAP Sədri, Prezident İlham Əliyev demişdir. “Partiyanın çox böyük tarixi var, partiya Ulu Öndər Heydər Əliyevin tərəfindən çox çətin, ağır şəraitdə yaranmışdır. Ondan sonra partiyanın bütün fəaliyyəti Azərbaycan xalqına xidmət etməkdən ibarət olmuşdur. Bizim partiyamız müxalifətdə yaranmışdır. Yəni biz ilk fəaliyyətimizi müxalifət partiya kimi olaraq başlamışıq. Ancaq buna baxmayaraq, Azərbaycanın qarşısında duran bütün çətin vəzifələrin həlli işində bizim partiyamız çox fəal iştirak etmişdir. Bu bir daha onu göstərir ki, Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycan dövlətçiliyini möhkəmləndirən və Azərbaycan dövlətçiliyini ən uca tutan partiyadır” [7, səh. 260].

YAP daim yeniləşən, mütərəqqi fikirli gəncləri öz ətrafında birləşdirən siyasi qurumdur. Hazırda dövlətin gənclər siyasəti mühüm əhəmiyyət kəsb edən aktual problemdir. Çünki gənclik bizim sabahımızı, gələcəyimizi təmin edən qüvvədir. YAP-ın fəaliyyətində gənclərin yeri, mövqeyi yüksək qiymətləndirilir. Ona görə də ölkədə gənclər siyasətinin düzgün strategiya və taktikasının müəyyənləşdirilməsi prinsiplial əhəmiyyət daşıyır. Bu gün tam əminliklə demək olar ki, partiya Azərbaycanın siyasi həyatında Heydər Əliyev məktəbinin yetirmələri, müstəqilliyimizin və demokratiyanın qarantı olan yeni təfəkkürlü gənclik gəlişir. YAP-da yeni qüvvələrin və istedadlı gənclərin fəaliyyət göstərməsi, öz istedadlarını nümayiş etdirməsi üçün münbit zəmin yaradılmışdır. Yenilik duyğusunu, siyasi dəyərlərin zamanla həmahəng səslənməsini vaxtında qiymətləndirmək bacarığına malik gənc YAP-çılar hüquqi dövlət quruculuğu, sosial- yönümlü bazar iqtisadiyyatı, demokratik institutların təkmilləşdirilməsi və inkişafı kimi siyasi prinsiplərə üstünlük verirlər.

Yeni Azərbaycan Partiyası özünün qısa tarixində

bütün çətinliklərə sinə gərərək qalib gəlmək bacarığını əyani surətdə sübut edib. Milli müstəqillik, milli dövlətçilik, vətənpərvərlik, tarixi və milli ənənələrə sədaqət ideyaları ətrafında birləşən YAP üzvləri yüksək fəallıq, ibrətamiz siyasi prinsipliallıq və mübarizlik nümayiş etdirməyə qadirdir. Yeni Azərbaycan Partiyasının proqram və məramnaməsində əsas prinsip-real tarixi mərhələnin tələblərinə uyğun olaraq sivilizasiyalı, hüquqi və demokratik dövlət qurmaq, xalqın milli mədəni, mənəvi irsinə, maarifçiliyə, ağıllı varisliyə əsaslanan ümumbəşəri dəyərlər təməlinə yaradacağı təkamül yolunu inkişaf etdirmək və əsas mövqələr üzrə razılıq əldə etmək, bütün ictimai təşkilat və partiyalarla fəal əməkdaşlıq etmək aydın şəkildə öz əksini tapmışdır [3, səh 137].

Bu gün Azərbaycan regional və beynəlxalq münasibətlər sistemində elə bir şəkildə ehtiva olunmuşdur ki, əhəmiyyət kəsb edən bütün proseslərə sirayət edə bilmək gücünə malikdir. Yeni Azərbaycan Partiyasının proqramında göstərilən hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlətin qurulması üçün hüquqi bazanın hazırlanması Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanın müasir tarixində böyük bir fenomendir. Yeni Azərbaycan Partiyası ictimai-siyasi fəaliyyətində vətəndaş həmrəyliyinə, konstruktiv əməkdaşlığa həmişə üstünlük vermiş, ümumxalq, ümumdövlət mənafeələrinə xidmət edən siyasi partiya və ictimai qurumlarla əlaqələrin genişlənməsinə çalışmışdır.

Yeni Azərbaycan Partiyası öz fəaliyyətilə sübut etmişdir ki, o, ölkəmizin taleyüklü problemlərinin həllində ən düzgün mövqe tutmağa, dövlətçiliyimizi və müstəqilliyimizi qorumağa xidmət göstərməyə qadir olan ən mütəşəkkil siyasi qüvvədir.

Bu gün xalqımızın və partiyamızın qarşısında yeni vəzifələr dayanır. Bu vəzifələrin ən başlıcası Heydər Əliyevin qurduğu müstəqil Azərbaycanı daha da inkişaf etdirmək, onu bölgənin və dünyanın ən güclü, qüdrətli zəngin Azərbaycan uğrunda mübarizə olmalıdır.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin “Dünənün, bu günün, gələcəyin partiyası” deyə həm keçmişini, həm bu gününü, həm də gələcəyini müəyyən etdiyi Yeni Azərbaycan Partiyasının xalq, dövlət qarşısındakı xidmətləri bu təşkilatın cəmiyyətdəki mövqeyini get-gedə daha da möhkəmləndirir, xalqın bu partiyanın ideoloji-siyasi xəttinə dəstəyini gücləndirir.

Göründüyü kimi, yeni dövr dünya siyasətinin görkəmli liderlərindən biri kimi böyük imic qa-

zanmış cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə hazırda müstəqil Azərbaycan dövləti də, Yeni Azərbaycan Partiyası da xalqımızı yeni zirvələrə aparır.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Əli Həsənov, Aydın Mirzəzadə *Yeni Azərbaycan Partiyası: yaranması və əsas fəaliyyət istiqamətləri.* - Bakı, 2002, 200 s.

2. Heydər Əliyev *Müstəqilliyimiz əbədidir.* Bakı-2008, 504 səh.

3. İradə Hüseynova. *Müstəqilliyimizin təminatçısı (Məqalələr, çıxışlar, müsahibələr, rəylər)* Bakı, 504 s.

4. Heydər Əliyevin *Aərbaycan ziyalılarının mü-raciətinə cavabı* " Səs qəzeti, 24 oktyabr 1992-ci il

5. Nizami Xudiyev: *Xalq və dövlət naminə: YAP dünəninin, bu günün, sabahın partiyasıdır; Elm və təhsil, Bakı-2014, 648 s.*

6. *YAP II ildönümü münasibətilə keçirilən ümum-respublika müşavirəsində Heydər Əliyevin nitqi. 19 noyabr 1994-cü il. " Yeni Azərbaycan " qəzeti, 22 noyabr 1994*

7. *Yeni Azərbaycan Partiyası 15 il yüksəliş yolunda, Bakı – 2008, 699 s.*

8. *YAP I qurultayına hesabat məruzəsindən, 20 dekabr 1999-cu il. YAP-ın I qurultayının materialları. Stenoqrafik hesabat. Bakı, 2000-ci il*

Şükürova Günay Bəhrüz
Sumqayıt Dövlət Universiteti

HEYDƏR ƏLİYEVİN YARATDIĞI YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASI MÜSTƏQİL AZƏRBYCANIN DÜNƏNİ, BU GÜNÜ VƏ GƏLƏCƏYİDİR

XÜLASƏ

Yeni Azərbaycan Partiyasının ölkənin siyasi sistemində aparıcı təşkilata çevrilməsi və fəaliyyəti öyrənilir. Eyni zamanda YAP-ın keçirilmiş birincə və ikinci qurultaylarında Heydər Əliyevin çıxışlarının əhəmiyyətinə xüsusi önəm verilir. Ölkənin ictimai siyasi həyatında iqtidar partiyası kimi aparıcı yer tutaraq siyasi, iqtisadi, sosial və mədəni sahələrin inkişafı üzrə elan etdiyi prinsiplərin əsaslı şəkildə həyata keçirilməsi kimi məsələlərə diqqət yetirilir.

Açar sözlər: *Partiya, ümumxalq, Naxçıvan, siyasi, qurultay, dövlət, Azərbaycan.*

Shukurova Gunay Behruz
Sumgayit State University

The new Azerbaijan party created by Hayder Aliyev is the yesterday, today and future of independent Azerbaijan

SUMMARY

The article highlights the creation of the New Azerbaijan Party and its period of activity. Also, the historical importance of congresses held during the period of activity of YAP was particularly emphasized. YAP has a unique place and role in establishing the state independence of Azerbaijan, implementing broad and multifaceted reforms, and consistently continuing the political line defined by the national leader Heydar Aliyev.

Key words: *party, nationwide, Nakhchivan, political, convention, state, Azerbaijan*

Шукүрова Гүнай Бахруз
**Сумгаитский государственный
университет**

Новая Азербайджанская партия, созданная Гайдером Алиевым, — это вчера, сегодня и будущее независимого Азербайджана

РЕЗЮМЕ

В статье освещено создание партии «Ени Азербайджан» и период ее деятельности. Также особо подчеркивалось историческое значение съездов, проведенных в период деятельности ПЕА. ПЕА занимает уникальное место и роль в установлении государственной независимости Азербайджана, осуществлении широких и многогранных реформ, последовательном продолжении политической линии, определенной общенациональным лидером Гейдаром Алиевым.

Ключевые слова: *Партия, нация, Нахчыван, политический, собрание, государство, Азербайджан.*